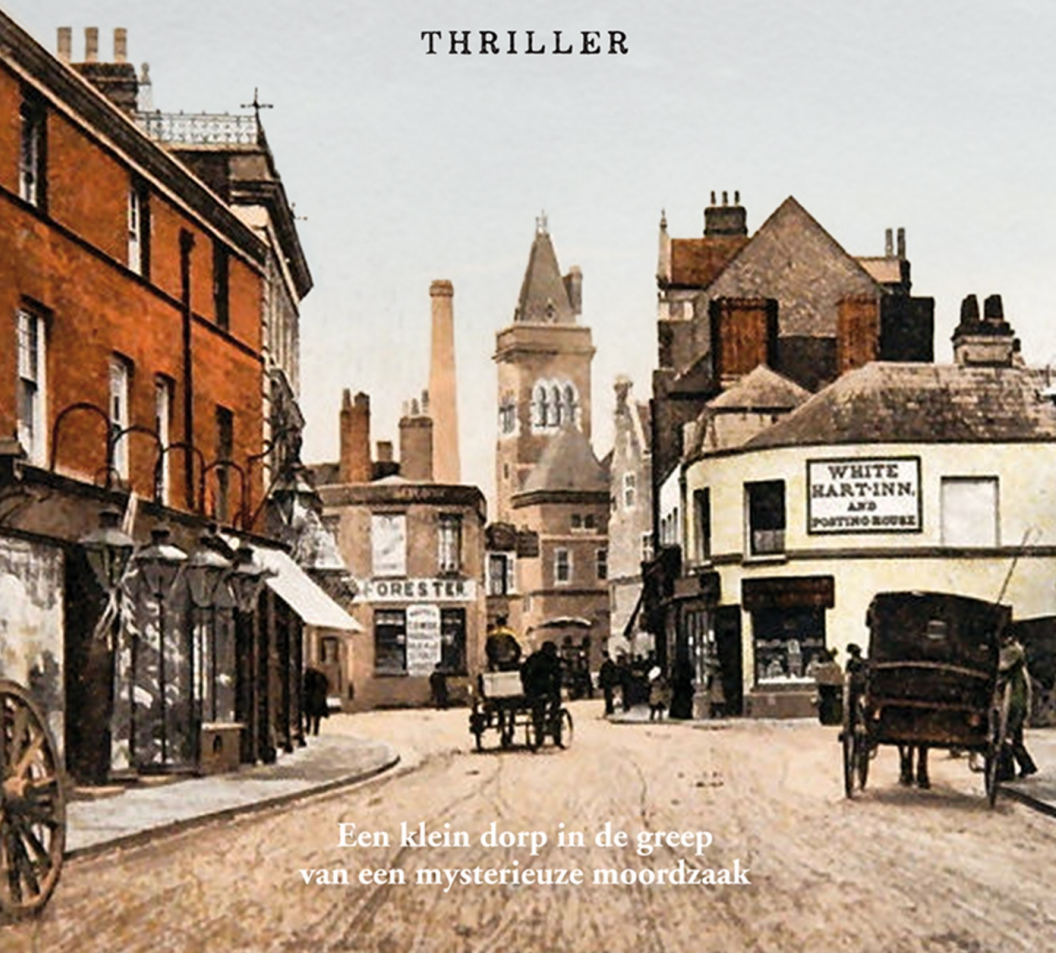

Elizabeth Haynes

DE DOOD VAN
HARRIET
MONCKTON

THRILLER

Een klein dorp in de greep
van een mysterieuze moordzaak

Elizabeth Haynes

De dood van
Harriet
Monckton

De Fontein

Maandag 6 november 1843

De Dood komt soms in de meest onverwachte vermommingen.

Harriet Monckton had geen tijd om dat te bedenken of stil te staan bij gewichtige zaken als leven en dood. Uiteindelijk had ze niet eens tijd om een schietgebed te doen, om hulp te roepen of haar zonden op te biechten.

Maar ze was in elk geval niet alleen. Dat privilege is niet iedereen gegund; misschien was wat haar werd aangedaan een daad van genade.

Dat verdiende ze niet – genade. Ze stond trots overeind, met een rechte rug en een lichte frons op haar gezicht, alsof ze was gestoord bij het bidden en niet door zoiets aards. Zelfs de lucht om haar heen was smerig en besmet. Ze riekte naar zonde.

Er was een gesprek geweest, heel kort en gedempt, hoewel er op deze plek en op dit late tijdstip niemand was die het kon horen. Wellicht liep er dertig meter verderop iemand over de weg naar huis na een afgelegd bezoek, maar hier waren ze helemaal alleen.

Er is nog iets anders wat ik kan doen om je te helpen.

Ze zei: 'Ik dacht dat we hadden afgesproken...'

Je bent niet het eerste meisje dat in de problemen komt, weet je. Iedereen die goed uit zijn ogen kijkt en een beetje gezond verstand heeft, kan het zien. Kijk zelf maar.

Ze keek automatisch omlaag. Jurken kunnen veel verbergen, maar er komt een moment waarop een zwellende buik de onderkant van het

korset optilt en een vrouw heel vreemde contouren krijgt. Verkeerde contouren.

‘Als ik genoeg geld had, zou ik weggaan en niemand meer lastigvallen,’ zei ze.

Dit is een betere manier. Het lost het hele probleem op. Wil je dat of niet?

‘Wat is het?’

Een drankje. Dan is alles weer zoals het was; het werkt heel snel.

Ze dacht erover na. Ze keek zelfs naar het flesje, hoewel ze niet het etiket las. Als ze dat wel had gedaan, had ze dit gezien:

VERSTERKENDE BALSEM VAN SYRIACUM

*Voor de behandeling van patiënten in
een toestand van chronische invaliditeit.*

*Nerveuze aandoeningen van allerlei aard, flauwtes,
angsten en spiertrekkingen die de zwakke en sedentaire
mens ondermijnen zullen in korte tijd plaatsmaken voor
opgewektheid en elk voortekenen van gezondheid.*

Aangeboden door R. en L. Perry en co.

Perry's zuiverende specifica

Berners Street 19, Londen

In het flesje zat uiteraard geen versterkende balsem van syriacum.

‘Het is natuurlijk een verschrikkelijke zonde,’ zei ze, maar ze was al bijna overgehaald.

De blik op haar gezicht. Afwijzing, gevolgd door twijfel. Welke plannen ze zelf ook had gemaakt, ze waren niet waterdicht. Er kon altijd iets misgaan. Het zou zo veel gemakkelijker zijn om de lei schoon te vegen en opnieuw te beginnen. Dan zou ze het natuurlijk anders doen. En haar leven zou weer worden zoals het was geweest. Ze zou weer een fatsoenlijke vrouw zijn. En dan kon ze naar Arundel gaan, zoals ze van plan was geweest voor haar probleem zichtbaar werd. Ze kon nog steeds een goede partij aan de haak slaan, ook al was ze niet meer de jongste.

Al die gedachten waren van haar gezicht af te lezen.

‘Doet het pijn?’ vroeg ze, en de Dood wreef zich vergenoegd in de handen, wetend dat ze bijna van hem was.

Een beetje, misschien. Niet veel erger dan wat je elke maand te verduren hebt. Het zal snel over zijn.

Het was geen leugen, niet echt. Dit lijden zou echt snel over zijn en dan zou ze waarachtig weer de oude worden, ook al was dat degene van voordat ze was geboren. Voordat ze bestond.

Na een moment van aarzeling trok ze de kurk uit het flesje en dronk de inhoud op. Haar laatste daad op deze aarde was er een van moed. Misschien zou dat verschil maken.

De blik op haar gezicht aan het eind, na de eerste stuipen en de schok van de pijn die door haar slokdarm brandde toen het gif ging werken – 35 grein was de schatting, terwijl driekwart grein genoeg was om een man te doden – was bijna vredig. Verrast, misschien, dat het zo zou eindigen. En juist hier, alleen verlicht door een flikkerende kaars. Degene die haar het gif had gegeven kon onopgemerkt wegglijpen. De doodsstrijd was snel en heftig. Door de krampen beet ze op haar tong en trokken haar schouders naar achteren toen ze viel. Ze gilte niet. Er was alleen wat gepiep en een raspand geluid alsof iemand zijn keel schraapte. Toen ze de grond raakte, was ze al dood. Er borrelde donker glanzend bloed op tussen haar lippen. Haar ogen waren halfopen en stonden glazig.

Even heerste er stilte.

Ze zou natuurlijk ergens anders moeten worden neergelegd; ze kon hier niet blijven liggen. Het tweede deel van het plan werd in gang gezet. Half getild, half gesleept... Maar toen gleed het flesje dat ze tussen haar vingers had geklemd weg en viel rinkelend op de stenen vloer, samen met een paar munten.

Ze was zwaarder dan ze eruitzag. Misschien kon ze toch hier blijven.

De wereld zou Harriet Monckton vergeten. Binnen een paar jaar zou zelfs haar familie niet meer over haar praten.

Gewoon een meisje dat in zonde was vervallen, zoals zo veel andere. Het was beter zo. Na de eerste schok zou haar familie zich heel goed

zonder haar redden. Haar vrienden zouden hun vredige leventje hervatten. De stad zou uiteindelijk weer worden wat hij was geweest; eerlijk, rechtschapen, in de geruste wetenschap dat de orde was hersteld.

Er was geen andere keus. Het moest gebeuren, voor het belang van de gemeenschap.

Buiten de kapel klonk het geluid van voetstappen op de tegels.

Er kwam iemand aan.

Dinsdag 7 november 1843

Frances Williams

Zodra het licht werd, stuurde ik een jongen naar Harriets moeder om naar haar te vragen. Een halfuur later kwam hij terug met een briefje. Harriet was daar niet. Ze hadden haar sinds de vorige morgen niet meer gezien, toen ze er was geweest om een andere jurk aan te trekken.

Het was alsof ik koud water over me heen kreeg toen ik dat hoorde. Op dat moment wist ik dat mijn lieve vriendin iets akeligs was overkomen.

De gesprekken die je op dergelijke momenten met jezelf voert. Je probeert rustig te blijven en logisch na te denken. Ze was de vorige avond weggegaan om een brief te posten. Ze had gezegd dat ze niet lang weg zou blijven en dat ze watergruwel voor me zou maken. Ik was koortsig en mijn hoofd was zo zwaar dat ik me niet kon concentreren. Ze zei dat ik weer naar bed moest gaan om te rusten. Ze zei dat ze zo terug zou zijn.

Ik moet in slaap zijn gevallen, want toen ik wakker werd was het koud in de kamer en was de kaars bijna opgebrand. En zij was er niet. Versuft en rillend van de koorts ging ik uit bed en doorzocht de kamer voor het geval ze was teruggekeerd en een briefje voor me had achtergelaten om te zeggen dat ze weer was uitgegaan.

Maar er was geen briefje.

Ik probeerde weer te gaan slapen. Ik maakte me geen zorgen, op dat moment niet; er had zo veel gebeurd kunnen zijn terwijl ik sliep. Misschien was ze weggeroepen. Ze zou me niet wakker hebben gemaakt om me dat te vertellen en wellicht had ze geen tijd gehad om een briefje te schrijven. Misschien had ze verwacht terug te zijn voor ik wakker werd. Misschien was ze maar heel even weggegaan om iemand te spreken.

Maar inmiddels was het vier uur. Te laat en te vroeg om van huis te zijn. Het was buiten nog donker.

Uiteindelijk ging ik weer naar bed en bleef liggen luisteren of ik haar voetstappen buiten hoorde of een gesprek in de nacht, maar alles bleef stil.

Daarna kwamen het briefje naar Farwig, naar Harriets moeder, en het antwoord, en toen werd ze vermist. Wie zou mijn plaats innemen op school? Harriet had beloofd dat zij het zou doen. Ze had gezegd dat ze de meisjes les zou geven tot ik me beter voelde, tot ik weer kon spreken zonder te hoesten.

Ik stuurde de jongen naar het schoolgebouw om meneer Campling te waarschuwen dat mijn invalster vermist werd en dat de onderwijzeressen in opleiding het die dag zelf zouden moeten redden.

O, ik werkte die morgen alle mogelijke emoties af. Ik was nieuwsgierig, ik was geïrriteerd, ik maakte me zorgen om haar. Na de zoveelste onrustige nacht wist ik dat ik niet rationeel kon denken. Denk na, denk na, hield ik mezelf voor. Je moet weten waar ze naartoe is gegaan. Ze moet gisteravond iets hebben gezegd, je moet iets hebben gemist. Dat ze bij iemand op bezoek ging. Maar er was niets. Ze ging een brief posten. Ze zei dat ze terug zou komen en watergruwel voor me zou maken. Ze zei dat ze snel terug zou zijn.

En toen moest ik aan hem denken, aan Tom Churcher, die op de stoep had gestaan en naar haar had gevraagd. Ik zei: 'Harriet is een brief gaan posten.' Hij wilde wachten. Ik zei dat dat niet ging. Ik zei dat hij maar tot de volgende morgen moest wachten en uiteindelijk ging hij weg.

Misschien had hij haar gezien. Misschien waren ze elkaar tegenge-

komen op straat. Misschien was er een ongeluk gebeurd; ze kon in het donker zijn gevallen en gewond in een greppel liggen, bewusteloos en niet in staat om hulp te roepen.

Je denkt zo veel dingen. Je probeert de juiste oplossing te vinden voor een mysterie en je kunt niet onder ogen zien wat de waarheid moet zijn. Je deinst ervoor terug, omdat het te verschrikkelijk is.

Eerwaarde George Verrall

Ik was in mijn werkkamer bezig met een serie lezingen over het Laatste Avondmaal toen mijn intense concentratie werd doorbroken door een kloppende deur.

En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalven. En toen zij aten, zeide Hij: Voorwaar, Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden. En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begon een iegelijk van hen tot Hem te zeggen: Ben ik het, Heere? En Hij, antwoordende, zeide: Die de hand met Mij in den schotel indoopt, die zal Mij verraden. De Zoon des mensen gaat wel heen, gelijk van Hem geschreven is; maar wee dien mens, door welchen de Zoon des mensen verraden wordt; het ware hem goed, zo die mens niet geboren was geweest. En Judas, die Hem verried, antwoordde en zeide: Ben ik het, Rabbi? Hij zeide tot hem: Gij hebt het gezegd.

Gij hebt het gezegd.

Jij bent het. Jij bent het.

Toen stond mijn vrouw bij de deur.

‘Wat is er? Ik heb toch gezegd dat ik niet gestoord wilde worden.’

‘Mary Ann Monckton is hier. Ze staat erop je te spreken.’

Ik draaide me om van mijn bureau. ‘Nou, laat haar dan maar binnen.’

Na een korte aarzeling ging Sarah terug naar de hal. Ik hoorde Mary Ann zeggen dat ze niet lang zou blijven en toen werd ze in mijn werkkamer gelaten. Ik bood haar een stoel bij het vuur.

‘Het spijt me dat ik u moet storen, meneer,’ zei ze, nadat ze had geweigerd te gaan zitten. ‘Ik ben op zoek naar mijn zus.’

‘Harriet?’

Achteraf vond ik het niet verstandig dat ik die naam had genoemd. Mary Ann had drie zusters; het feit dat ik Harriet beter kende dan een van de anderen, was niet iets wat onder de aandacht moest worden gebracht, zeker niet in deze omstandigheden.

Sarah Dorset, geboren Monckton, en Elizabeth, die nu Elizabeth Carpenter heet, en dan Mary Ann

en als laatste Harriet

als beste

‘Ja, Harriet. Ze zou afgelopen nacht bij juffrouw Williams logeren, maar dat heeft ze niet gedaan. Juffrouw Williams dacht dat ze naar huis was gegaan, maar dat is niet zo.’ De jonge vrouw leek nogal overstuurd en had moeite zelfs deze korte verklaring uit haar mond te krijgen.

‘Misschien is ze naar een andere vriendin gegaan?’

‘We kunnen niemand bedenken. We hebben overal geïnformeerd. Niemand heeft haar gezien.’

Ik glimlachte. ‘Zoals u kunt zien, is ze niet hier.’

In gedachten was ik nog steeds bij de woorden van de Heer. *Een van u zal mij verraden... Ben ik het, Rabbi?*

Mary Ann verstijfde bij mijn luchtige opmerking. ‘Dat zei mevrouw Verrall ook al. Het is niet erg aardig, meneer, als u me niet kwalijk neemt dat ik het zeg. Ik ben bang dat mijn zus iets verschrikkelijks is overkomen en als u niet in staat bent me te helpen bij mijn zoektocht, zou ik u dankbaar zijn als u voor Harriet zou kunnen bidden.’ Ze liep naar de deur.

‘Wacht alstublieft even.’

Ze draaide zich niet om; ze kon zich er niet toe zetten me aan te kijken. Het bracht opeens de herinnering terug aan Harriet die hetzelfde deed; laat in de zomer, in een verstikkende hitte. Ik keek naar haar nek, de blankheid van haar huid en het laagje zweet dat erop lag.

‘Ik zal zien wat ik kan doen. Om te helpen met de zoektocht.’

een van u zal mij verraden

Thomas Churcher

Ik was aan het werk in de winkel van mijn vader en zag Mary Ann Monckton binnenkomen. Haar gezicht was bleek en ze had haar sjaal dicht om zich heen getrokken.

‘Heb jij Harriet gezien?’ vroeg ze.

‘Nee,’ zei ik.

Het was nog geen negen uur en ik was alleen in de zaak. Vader was naar de leerlooier.

‘Is ze niet op school?’ vroeg ik, want dat was de meest waarschijnlijkste plek waar ze kon zijn. ‘Ze helpt juffrouw Williams.’

‘Dat weet ik, Tom Churcher,’ zei ze op die kille manier van haar. Ze denkt heel wat van zichzelf, Harriets zuster. Voor mannen als ik heeft ze geen goed woord over. ‘Ze is niet op school.’

‘Nou, ze is ook niet hier.’

‘En jij weet niet waar ze is?’

‘Nee.’

‘En Clara?’

‘Die is hier ook niet.’

Ze hield haar hoofd schuin en praatte tegen me alsof ik een imbeciel was.

‘Dat zie ik zelf ook wel. Misschien heeft Clara Harriet gezien. Waar is ze?’

‘Thuis.’

‘Goed dan.’ Ze draaide zich om en ging weg.

Ik keek haar na en dacht aan juffrouw Williams en wat ze had gezegd. Ze denken allemaal dat ik dom ben. Ik ben niet zo slim als sommigen. Ik ben goed in muziek en in het maken en herstellen van schoenen, en ik kan goed luisteren.

Harriet en Clara letten er niet op, maar ik heb de woorden in mijn hart gesloten en er sinds die dag veel over nagedacht. *Je mag niet naar Arundel gaan, Harriet. Ik sta niet toe dat je me verlaat.* Ze zei het luchtig, met een glimlach, maar haar hand had zich vast om Harriets arm geklemd.

Mary Ann had me om hulp moeten vragen, dacht ik. Als ze me had gevraagd mee te zoeken naar Harriet, had ik dat met alle plezier gedaan. Ik kende Harriet tenslotte. Ik kende de plekjes waar ze graag heen ging, haar geheime plekjes. Ik kende haar geheimen. Maar haar zus dacht dat ik dom was en daarom bleef ik waar ik was en wachtte op mijn vader.

Eerwaarde George Verrall

Omdat het meisje spoorloos bleef, ging ik om halftwee naar het politiebureau en sprak met de agent achter de balie, een jongeman met dunne, lichte bakkebaarden en een lange kin.

‘Kan ik u helpen, meneer?’

‘Ik heb begrepen dat er een zoektocht gaande is naar een lid van mijn gemeente,’ zei ik. ‘Een juffrouw Monckton.’

‘Dat klopt, meneer.’

De gedachte kwam bij me op dat deze jongeling me in de boeien zou kunnen slaan en me in een cel zou kunnen gooien als hij daar zin in had. Hij was amper ouder dan mijn oudste zoon. Ik likte langs mijn lippen. ‘En er is nog steeds geen nieuws?’

‘Tot dusver niet, meneer.’

‘Ik maak me grote zorgen,’ ging ik verder. ‘Vooral om haar geestestoestand. Ik ben bang dat haar iets verschrikkelijks moet zijn overkomen. Het arme kind.’

‘Waarom zegt u dat, meneer?’

Hij zei het met terloopse nieuwsgierigheid, een vage belangstelling, maar ik was meteen op mijn hoede. ‘Wel... Een jonge vrouw, helemaal alleen... En ze was de laatste tijd een beetje... Hoe moet ik het zeggen... Een beetje getroebleerd, misschien.’

houd op met dat gehakkel, man

zeg gewoon wat je bedoelt... Harriet is verloren, reddeloos verloren

*Satan heeft haar gevonden en opgeëist en ze moet teruggevonden worden
niets van dat alles*

dit is niets

helemaal niets

‘Getroebleerd, meneer?’

‘U kunt maar beter overwegen Bishop’s Pond af te dreggen. Ik vraag me af of iemand daar al aan heeft gedacht. Kan ik misschien de inspecteur spreken?’

‘Hij heeft het erg druk, meneer.’

‘De brigadier dan?’

‘Weg voor onderzoek, meneer.’

‘Ach zo.’

‘Ik wil uw bezorgdheid wel noteren, meneer, of misschien wilt u een briefje achterlaten voor als de brigadier terugkomt?’

niet overdrijven, George

gewoon een voorstel

een suggestie

je wilt niet dat ze dit allemaal een beetje verdacht gaan vinden

Ik wachtte.

Na een minuut of tien kwam de brigadier uit een achterkamer. Weg voor onderzoek? Het was waarschijnlijker dat hij me niet onder ogen wilde komen. Samuel King, eens lid van onze gemeente, maar nu niet meer. De eigenwaan zelve. Die kon wel een laatste oordeel gebruiken.

‘Meneer Verrall,’ bulderde hij. ‘Wat kan ik voor u doen?’

Ik vertelde hem iets van wat ik wist en ging zo snel mogelijk weg. Buiten was de dag nog steeds grauw en bewolkt. Vorig jaar om deze tijd sneeuwde het. Het was begin november en er hing een vreemde warmte in de lucht, waarin de geur van de stad bleef hangen als sleets wasgoed, omdat er geen briesje was om hem te verjagen.

Tom Churcher stond in de deuropening van zijn vaders winkel naar me te kijken. Toen ik terugkeek, knikte hij. Woede flitste in me omhoog en ik stak met doelbewuste, snelle passen de weg over, waarbij ik maar net een slagerskar miste.

‘Wat denk je dat je aan het doen bent?’ siste ik tegen hem.

‘Niets!’ De schrik stond op zijn gezicht geschreven. ‘Niets. Hebben ze haar al gevonden?’

‘Wat denk je zelf?’

‘Ik heb niets gehoord,’ zei hij.

Ik bond in. Die arme sukkel van een Tom, was hij het nu al vergeten?

‘Ik heb voorgesteld dat ze gaan dreggen in Bishop’s Pond.’

‘Waarvoor?’ vroeg hij.

‘Om Harriet te vinden, natuurlijk.’

Hij keek me met grote, knipperende koeienogen aan. Op zijn bleke voorhoofd parelde zweet.

‘Wacht tot het donker wordt,’ zei ik tegen hem. ‘Als er dan nog geen nieuws is, neem je iemand mee en ga je haar zoeken. Een verstandig iemand.’

Ik dacht dat hij zou protesteren, maar hij hield zich in.

‘Ik zal voor je bidden, Tom. Ik zal voor ons allemaal bidden.’

Dat leek iets van zijn angst weg te nemen. Ik ging terug naar huis om te dineren. Het huis galmde van leegte en ik zat alleen in de koude eetkamer en vroeg me af of iedereen weg was. Eindelijk hoorde ik voetstappen in de gang en ging de deur open. Hoewel ik haar had verwacht, schrok ik toch van haar aanwezigheid. Sarah kwam binnen en zette zonder iets te zeggen een bord voor me op tafel. Een lamskotelet en aardappels. Ze maakte aanstalten de kamer weer te verlaten.

‘Waar is mevrouw Burton?’

‘Haar zus is ziek. Alweer. Ze is naar Sydenham en zei dat ze morgenochtend terug zou zijn.’

‘Dat is waarschijnlijk maar beter ook. En Ruth?’

‘Op bezoek bij juffrouw Gent. Die heeft weer een kou te pakken.’

‘Eet jij niet?’ vroeg ik.

Ze bleef in de deuropening staan, met haar rug naar me toe. ‘De eetlust is me vergaan,’ zei ze. Ze vertrok en deed de deur achter zich dicht. Haar voetstappen verdwenen in de richting van de keuken.

Ik dankte de Heer en vroeg Hem bijna terloops om Tom Zijn genade te schenken. Na enig nadenken bad ik voor Harriets ziel. Toen at ik het lamsvlees op, dat vreemd genoeg tegelijkertijd taai en vet was. De aardappelen schoven over het bord. De adem stokte in mijn keel.

*Heer, schenk me Uw vrede
waarom wil niemand me meer recht aankijken?*

Ik at de helft van de aardappels op en liet het bestek op het bord kletteren. Ik veegde met mijn zakdoek het vet van mijn lippen, vouwde hem op en stak hem weer in mijn zak. Toen haalde ik mijn horloge voor de dag en zag dat het precies twee uur was. Het horloge tikte hard en snel.

Frances Williams

Om twee uur kwam Thomas Steers met een briefje van meneer Campling.

We hebben niets meer gehoord van juffrouw Monckton. Mevrouw Campling is zo vriendelijk geweest om vanmorgen de meisjes voor haar rekening te nemen, maar zorg er alstublieft voor dat u morgen op de gewone tijd op school bent. Ik zou deze zaak graag met u willen bespreken voor de lessen beginnen. Verdere afwezigheid zal niet worden getolereerd.

Ik stuurde de jongen terug met een berichtje waarin stond dat ik het had begrepen. Wat kon ik anders zeggen? Misschien zou de koorts weer opsteken; misschien was ik morgen wel dood. Misschien kwam Harriet straks wel binnenlopen om me glimlachend te vertellen dat ze naar een of andere vriendin was geweest en dat ze me dat gisteravond had verteld, en wat een dwaas ik was om me zo veel zorgen te maken. Ik wilde nog steeds zo graag geloven dat alles in orde was.

Maar de uren gingen zonder haar voorbij; het werd weer donker; ik stak de lampen aan en hield mezelf voor dat ze op een veilige en warme plek moest zitten. Er komt een moment waarop je ophoudt jezelf voor te liegen en begint te denken aan de geheimen die je hebt weggestopt en de waarheden die je hebt ontdekt, die je dicht bij je hart houdt.

De waarheid was dat er niet één Harriet was, maar twee: de Harriet die je kende en liefhad en de andere Harriet, het meisje met de geheimen, het meisje dat je eigenlijk helemaal niet kende.

Lees verder in *De dood van Harriet Monckton*

Eerste druk februari 2020

Oorspronkelijke titel *The Murder of Harriet Monckton*

Oorspronkelijke uitgever Myriad Editions, www.myriadeditions.com

Copyright © 2018 Elizabeth Haynes

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2020 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Yolande Ligterink

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Paul K. Skelton

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 4904 7

ISBN e-book 978 90 261 4905 4

ISBN luisterboek 978 90 261 5286 3

NUR 305

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.